20.10.2025

Eduskunta
Talousvaliokunta
TaV@eduskunta.fi

Asia: HE 85/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi energiatehokkuuslain ja siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Helen Oy kiittää mahdollisuudesta lausua energiatehokkuuslain muuttamista käsittelevästä hallituksen esitysluonnoksesta. Helen kiittää valmistelua siitä, että monia lausuntokierroksen versiossa olleita yksityiskohtia on tarkennettu. Esimerkiksi kaukolämmön sopimuksia koskevat tarkennukset mahdollistavat asiakkaan edun mukaiset kulutusjoustotuotteet, joista tulee jatkossa entistä olennaisempi osa puhdasta, energiatehokasta ja joustavaa energiajärjestelmää.

Datakeskuksen hukkalämmön hyödyntämisvelvoite on hyvin vaatimaton – se mahdollistaa kansallisen vero-ohjauksen jatkossakin

Helen kannattaa esitystä, vaikka lakiin tuleva hukkalämmön hyötykäytön vaatimus on lähinnä muodollisuus, josta vapautuu erittäin helposti. Vaatimus on samalla tasolla kuin keskeisissä datakeskuksista kilpailevissa EU-jäsenmaissa. Kun Suomi ei aseta lakiin direktiiviä tiukempia ehtoja hukkalämpöihin, sääntely on samaa kaikille EU-alueen datakeskuksille, Suomi on vertailukelpoisessa asemassa esimerkiksi Ruotsin kanssa.

Kaukolämpö- ja jäähdytysverkot ovat Suomelle uniikki kilpailuetu hukkalämpöjen hyödyntämiseen ja Suomen koko energiajärjestelmän energiatehokkuuden ja huoltovarmuuden parantamiseen. Vastaavaa mahdollisuutta ei muilla Euroopan mailla ole. Energiatehokkuuslain vaatimustason jäädessä muodollisuudeksi, Suomella säilyy mahdollisuus ja sen kannattaa jatkaa poikkeuksellisen energiatehokkuuden ja hukkalämpöjen hyödyntämisen kriteerit täyttävien datakeskusten vero-ohjausta, esimerkiksi hallituksen kaavaileman veronpalautuksen muodossa. Vastaavan kaltainen energiatehokkuusvaatimus on ollut Suomessa käytössä pienemmille konesaleille jo aiemmin. Verotuen perusteet säilyvät tämän energiatehokkuuslain voimaantulon jälkeenkin, koska lain kaikille Suomessa sijaitseville datakeskuksille asettama vaatimus on lähinnä muodollisuus, ja on ihan perusteltua, että yleinen vaatimustaso ei voi olla liian tiukka.

Energiatehokkuuslain asettama vaatimaton vaatimustaso hukkalämpöjen hyödyntämiseen mahdollistaa sen, että Suomi pystyy kilpailemaan parhaista datakeskusinvestoinneista ja käyttämään sähköveron palautusta ohjaamaan datakeskuksia myös kaupunkien kaukolämpöverkkoihin. Näitä datakeskuksia pystytään ohjaamaan kymmeniä prosentteja perustasoa parempaan hukkalämpöjen hyödyntämiseen, ja entistä parempaan joustavuuteen ja energiatehokkuuteen. Veronpalautus tasapainottaisi kilpailutilannetta kaukolämpöverkon läheisyydessä olevan kalliimman tonttimaan ja maaseudun välillä, jolloin pääosa konesaleista ei ohjautuisi syrjäisiin ja energiatehokkuuden kannalta epäoptimaalisiin lokaatioihin Suomessa.

Vero-ohjauksen merkitys muuttuu jatkossa Suomen kannalta kriittisemmäksi, koska konesalit ovat koko ajan suurempia energian kuluttajia Suomessa: Jos merkittävä osa datakeskuksista saadaan vero-ohjauksella sijoittumaan kaukolämpöverkkojen yhteyteen, sillä on erittäin suuria hyötyjä Suomen koko energiajärjestelmälle sekä kansantaloudelle. Osana paikallista energiajärjestelmää datakeskusten hukkalämmöt mahdollistavat kohtuuhintaisen lämmityksen sekä tuovat isoja puhtaita investointeja suomalaisiin kaupunkeihin. Lämmöntuotannon näkökulmasta ne korvaavat fossiilisten polttoaineiden ja biomassan polttamista kaupunkien lämmityksessä, jolloin se on tehokas keino saavuttaa Suomen ilmasto- ja luontotavoitteita. Arviomme mukaan

hukkalämpöjen avulla kaukolämpöyhtiöiden metsäbiomassan käyttöä voitaisiin alentaa vähintään 1 TWh vuoteen 2035. Tämä keventäisi painetta metsien käyttöön samalla laajentaen lämmöntuotannon energiahankinnan sähkötehotaattuihin hukkalämpöihin. Lisäksi datakeskuksien kohdalla on huomattava, että niiden varavoima tarjoaa energiaturvallisuuselementin.

Suomen tulee viime kädessä huolehtia, että datakeskusten hukkalämmöt saadaan valjastettua energiamurroksen työkaluksi. Energiatehokkuuslaki ei näkemyksemme mukaan ole toimivin työkalu tässä, vaan hallituksen kaavailema tukimalli tai veronpalautus on toimivin keino.

Tehokkaan kaukolämmitys- ja kaukojäähdytysjärjestelmän kriteerit

Tulkintamme mukaan laki antaa mahdollisuuden valita kahden eri kriteeristön väliltä: tuotantomuotoperustainen tai ominaispäästöperusteinen kriteeristö. Helen pitää ominaispäästöihin perustavaa menetelmää ensisijaisena vaihtoehtona. Se on selkeä ja ymmärrettävä tapa. Se mahdollistaa ydinvoiman käytön sähkön ja lämmön tuottamisessa.

Tuotantomuotoperusteinen kriteeristö painottaa uusiutuvaa energiaa ja ei edusta Suomen hallituksen teknologianeutraalisuusnäkemystä ydinvoiman osalta. Tämä ei ole ongelma lähivuosina, mutta muodostuu ongelmaksi pelkkään uusiutuvaan energiaan keskittyvässä tuotantomuotoperusteisessa menetelmässä 2030-luvulla.

Helen Oy kiittää sitä, että lainsäädäntö tulee mahdollistamaan molemmat kriteeristövaihtoehdot.

Helen Oy

Maiju Westergren
Johtaja, Vastuullisuus ja yhteiskuntasuhteet